

Gustave Flaubert (1821 – 1880): Paní Bovaryová (1857)

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Kompozice;

3. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

4. Námět, témata, hlavní motivy;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

Karel jezdíval na koni po postranních cestách v dešti i sněhu. Pojídal omelety na selských stolech, strkal ruce do vlhkých postelí, do tváře mu stříkal vlahý proud krve při pouštění žilou, poslouchal chroptění umírajících, prohlížel mísy, odhrnoval nemálo špinavého prádla; ale každý večer nalézal teplý krb, prostřený stůl, pohodlný nábytek a vkusně oblečenou ženu, půvabnou a voňavou; ani nevěděl, odkud se bere ta vůně, zdali snad spíše košile nevoní jejím tělem.

Okouzlovala ho mnohými půvabnými drobnostkami; jednou to byla nová úprava papírové mističky pro svíčku, jindy pozměněný volán na šatech nebo zase neobyčejný název velmi prostého jídla, které služka zkazila; ale Karel je s rozkoší spolykal do posledního sousta. Viděla v Rouenu, že dámy nosí u hodinek svazeček přívěsků; koupila si přívěsky. Chtěla na krb dvě velké vázy z modrého skla a o něco později slonovinovou skříňku s náprstkem ze zlaceného stříbra. Čím méně Karel rozuměl půvabu těchto věcíček, tím více podléhal jejich kouzlu. Přidávaly něco k rozkoši jeho smyslů a k pohodě jeho domácnosti. Bylo to, jako by zlatý prach posypával po celé délce ubohoučkou cestičku jeho života.

Byla zamilovaná do Léona a vyhledávala samotu, aby se mohla lépe kochat představami o něm. Pohled na jeho osobu rušil slast jejího snění. Ema se trásla při zvuku jeho kroků; potom v jeho přítomnosti vzrušení opadlo a zanechalo jen nesmírný údiv končící smutkem. (...)

Hluboce ji hnětlo, že Charles zřejmě vůbec nemá tušení o jejím utrpení. Jeho přesvědčení, že ji dělá šťastnou, jí připadalo jako hloupá urážka a jeho sebejistota jako nevděk. Pro koho je vlastně ctnostná? Což překážkou všeho jejího štěstí, původcem celé její bídny není vlastně on, jako ostrý bodec celého toho řemenu, který ji ze všech stran svírá?

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;

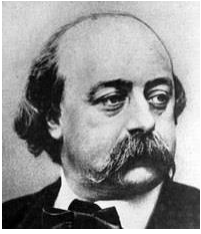
B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Jean Améry (1912 – 1978): Karel Bovary, venkovský lékař

Umění, láska, smrt – pozdně romantická kombinace, která ovšem Flaubertovi zabránila v kvalitní cestě k sociální a politické realitě. Proto u něj Karel, měšťanský subjekt, nedostane žádný prostor... Z venkovského lékaře se stane směšný hastroš; politický osvícenec se změní v groteskní skicu. Idioti rodiny zvané „lidská společnost“ – oni jsou pro Flauberta nositeli a udržovateli jejich hodnot.

Společnost se Flaubertovi pomstí opravdu podivně. v osobě jeho neteře, paní Commanvillové, kterou Flaubert miloval jako Karel svou dcerku Bertu, mu provede totéž, co způsobila jeho Ema ubohému manželovi Karlovi: věčnými žádostmi o peníze ho finančně zruinuje a odstrčí ho, nemilosrdně a bezohledně.

Oba texty jsou v protikladu: druhý z nich je esej. Jean Améry se proslavil tím, že ve svém rozboru Flaubertova románu obhajoval Bovaryho: co je špatného na tom, že muž považuje za svůj největší životní úspěch manželství s krásnou ženou? A ona se mu takhle odvděčila? Zajímá nás váš názor.

GUSTAVE FLAUBERT (1821 – 1880): pocházel z rodiny lékaře, trpěl epilepsií. Ze všech francouzských realistů byl nejradiálnější ve svých společenskopolitických názorech i aktivitách. Mnohé postavy jeho děl prožívají střet romantických představ s tvrdou skutečností; Flaubert zaujímá objektivní stanovisko (proslul precizní faktografickou přípravou svých děl), které však zmírňuje průkopnickým prolínáním řeči vypravěče a vnitřních monologů postav (používá polopřímou řeč). Romány *Paní Bovaryová* (tragický příběh sňatku z rozumu nazíraný – na rozdíl od Balzaca – očima ženy, manželky sucharského maloměstského lékaře, která se vrhá do nevěry, aby naplnila svou touhu po ideální lásce; kvůli románu byl Flaubert souzen pro nemravnost, ale soud jej osvobodil), *Salambo* (o princezně ze starověkého Karthága, jehož trosky Flaubert navštívil), *Citová výchova*, humoristická knížka *Bouvard a Pécuchet* (v Československu zpopularizována TV seriálem *Dva písaři*);